

Zimna woda zdrowia doda! Czyli wszystko o makatkach

Makatka to niewielka tkanina służąca do zawieszenia na ścianach. Dawniej pełniła funkcję dekoracyjną, później stała się wnętrzarskim kiczem, a dziś budzi wiele emocji wśród osób je oglądających w muzeum. Emocje są na tyle duże, że Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu postanowiło poświęcić, właśnie makatkom jeden z odcinków „Codziennika Muzealnego” Zapraszamy do lektury.

Makatki to swoista obrazkowa encyklopedia mądrości ludowych oraz dobrych rad dla każdej kobiety i jej rodziny. Nawiązywały do popularnych przysłów np.: *Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje*. Ostrzegały, że *Gdzie kucharek sześć, tam nie ma co jeść*. Najczęściej określały tradycyjną rolę kobiety w rodzinie: *Dobra żona tym się chlubi, że gotuje co mąż lubi, Gdy żona jest wesola jak gotuje, to mężowi dobrze obiad smakuje, Dobra żona męża korona...*

Bardzo popularne były makatki o tematyce religijnej. Jednak te, w przeciwieństwie do świętych obrazów, miały przede wszystkim wartość estetyczną. *"Do obrazu można się modlić, ale nie widziałem, aby ktoś się modlił do malowanki, nawet o tematyce religijnej"* (pisał o makatkach A. Jackowski) Sakralne przedstawienia makatek z wizerunkami Chrystusa, Matki Boskiej, czy Anioła Stróża różnią się od obrazu do modlenia. Są wyrazem pobożności *Boże błogostaw nasz dom, wiary w pomoc Opatrzności i aniołów Aniele Boży Stróże mój, Jezu ufam Tobie*, ale jest to wartość bardziej estetyczna, niż nawiązująca do konwencjonalnych zachowań religijnych. Makatek takich się nie święci, nie nosi do błogostawienia ziemi, czy zwierząt, nie zdobi się ich kwiatami, nie służą strzeżeniu domu przed ogniem, zwierząt przed chorobami.

Maksymy makatkowe zawierały mnóstwo świeckich motywów i mądrości ludowych. Swą treścią nawiązywały do pracy w kuchni, pracy w gospodarstwie domowym, przygotowywaniem i

spożywaniem posiłków, czystością i zachowaniem higieny. Przedstawiały wyidealizowane obrazki rodziny spożywającej posiłek lub wspólnie spędzającej czas.

Kobieta przedstawiana była na makatkach zwykle, jako dobra gospodyni, kucharka, żona i matka, dbająca o ład, porządek i czystość, np. *Dobra gospodyni, dom wesołym czyni; Gospodyni, która o porządek i czystość dba, wszystko na miejscu ma!; Co ja ugotuję, każdemu smakuje.*

Świeckie motywy makatek to również opowieści o ważnych wartościach w życiu: Zgoda buduje, niezgoda rujnuje; Bez pracy nie ma kołaczy; Gdzie zgoda, tam Bóg.

Kult domu, ognisko rodzinne, gościnność to: *Gdzie miłość i zgoda panuje, tam szczęście swe gniazdo buduje; Szczęście w domu gości wciąż, gdy pomaga żonie mąż; Miłość i zgoda, to domu ozdoba; Czym chata bogata tym rada.*

Treści ukazujące miłość, kochanie: *Gotuj dobrze, nie żartuję, potem z Tobą poflirtuję; Przez żołądek do serca; Ja nie kocham chłopców żadnych, ani brzydkich, ani ładnych; Nikt Cię nie kocha tak jak ja.*

Aforyzmy o potrzebie czystości i zachowaniu ładu i porządku: *Woda i mydło najlepsze bielidło; Świeża woda zdrowia doda; Myj się zimną wodą, będziesz piękną i młodą... .*

Więcej o makatkach przeczytasz [tutaj](#)

źródło: Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu
oprac. Aneta Kursa

